

FOREBYGGELSE AF MAVESÅR HOS SØER OG GRISE I VÆKST

Afdelingsleder Lisbeth Shooter

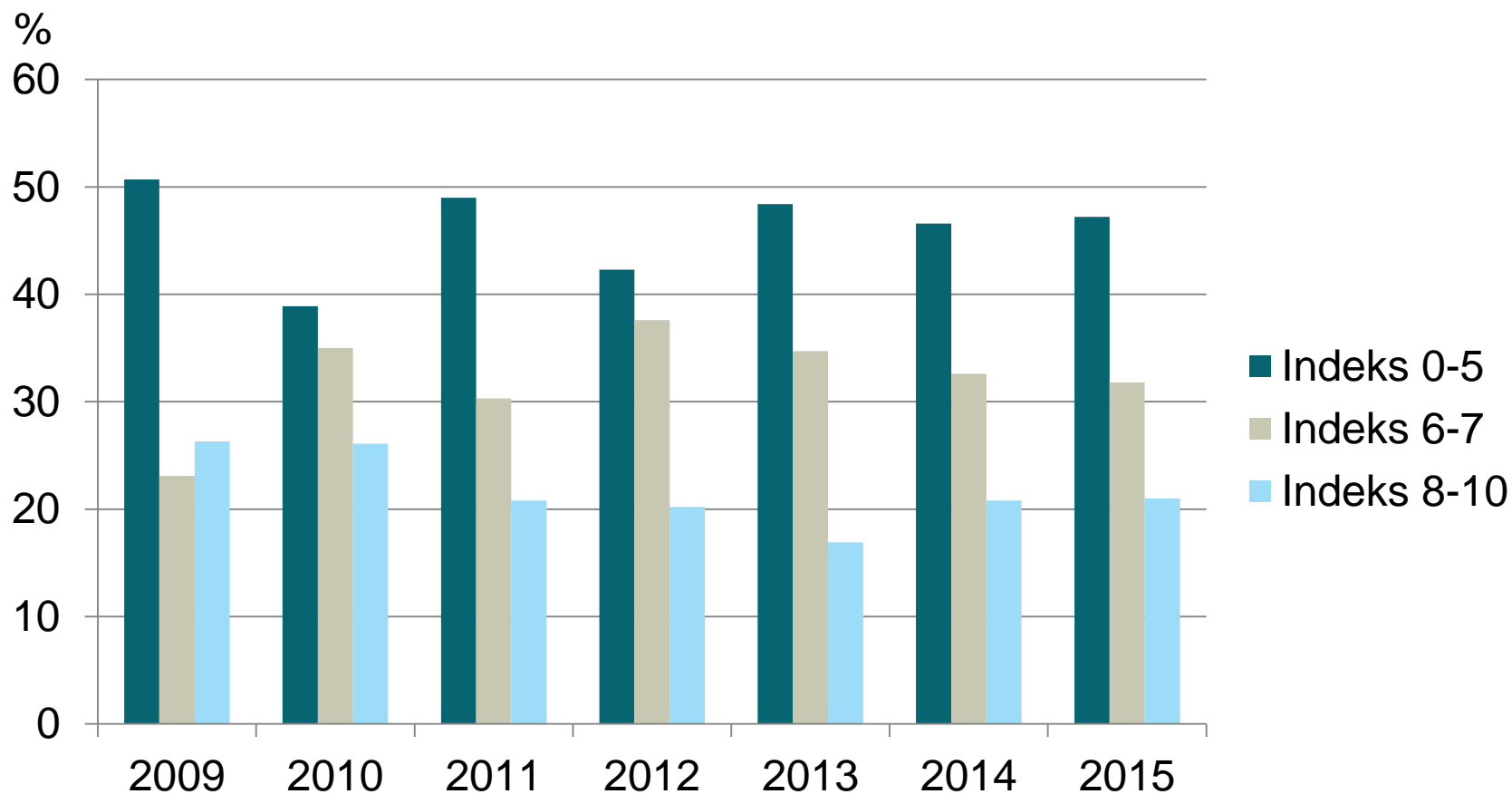
Fodermøde
Midtjysk Svinerådgivning
D. 31. maj 2016

HVOR SLEMT ER DET?

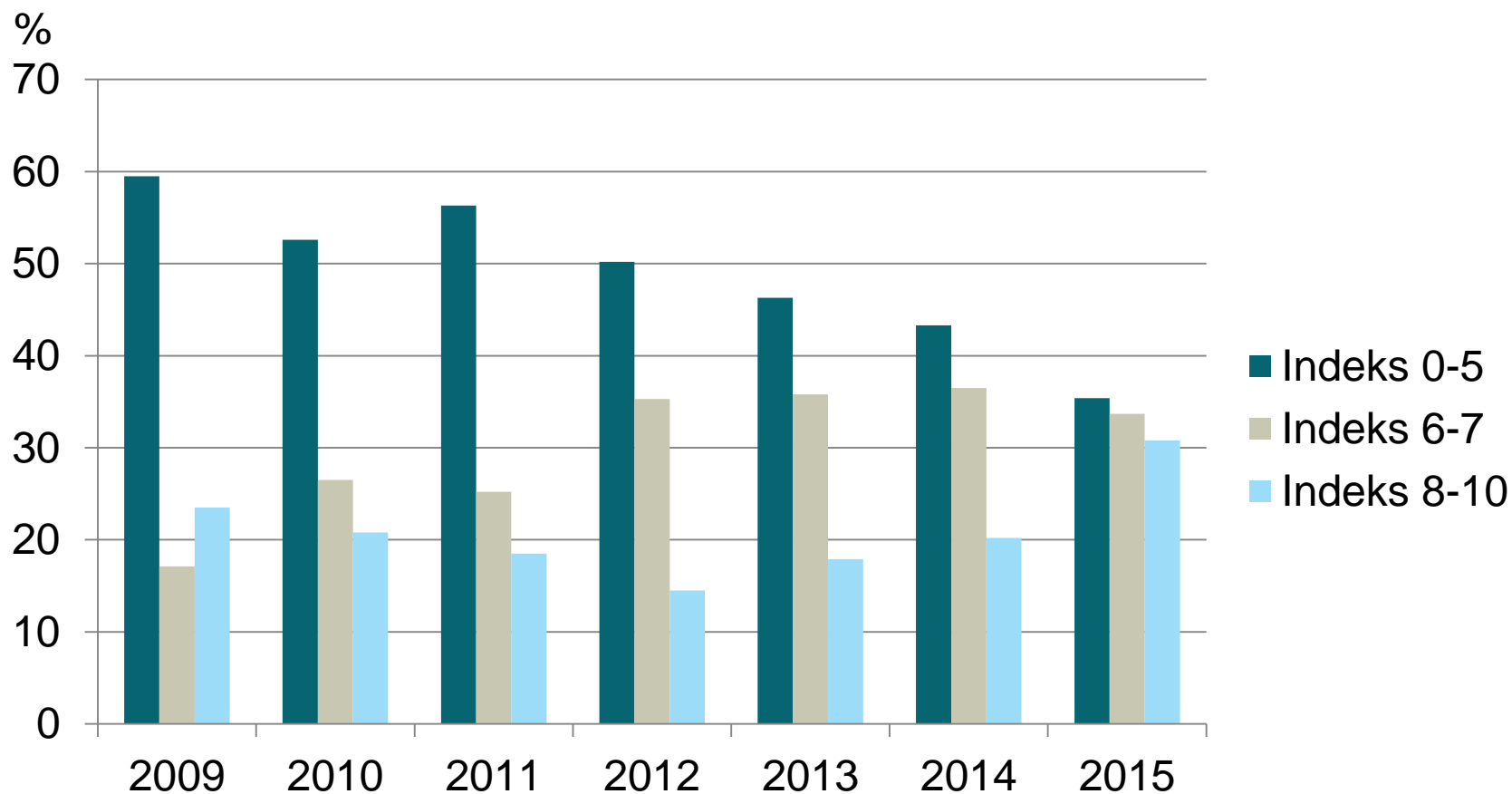
- Danske grise har rigtig meget mavesår
- Det betyder meget lidt for produktiviteten
- Svære grader af mavesår har øget dødelighed og øget utrivelighed

Velfærd!!

SØER, USK (N=11.099)

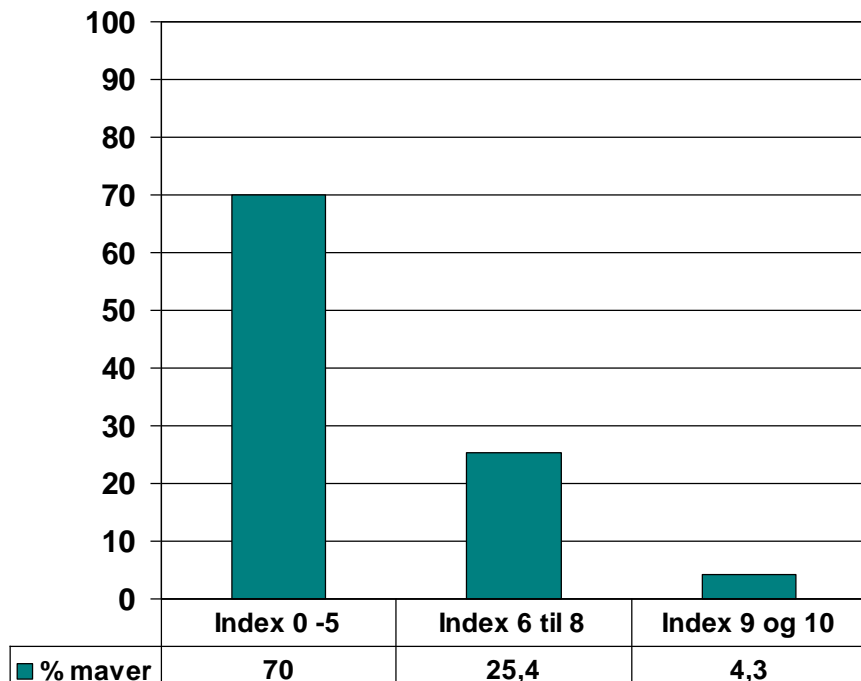

SLAGTESVIN, USK (N=14.275)

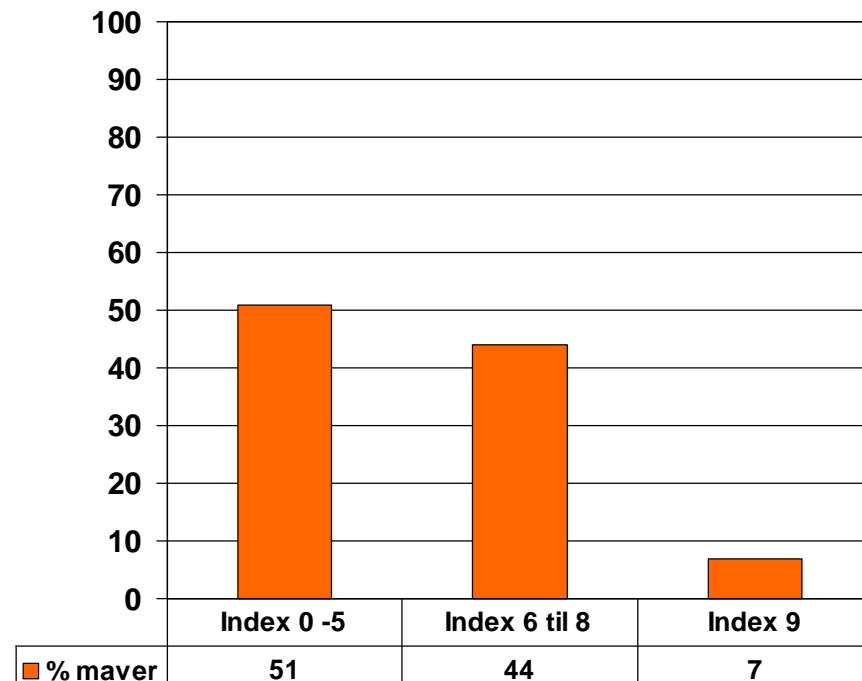

MAVESUNDHED HOS SLAGTESVIN OG SLAGTESØER PRÆVALENSUNDERSØGELSE I 2011

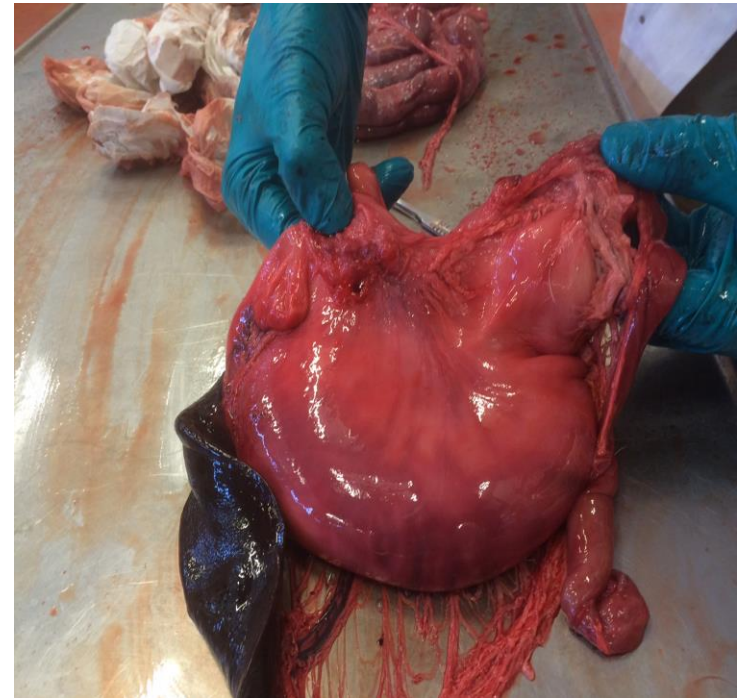
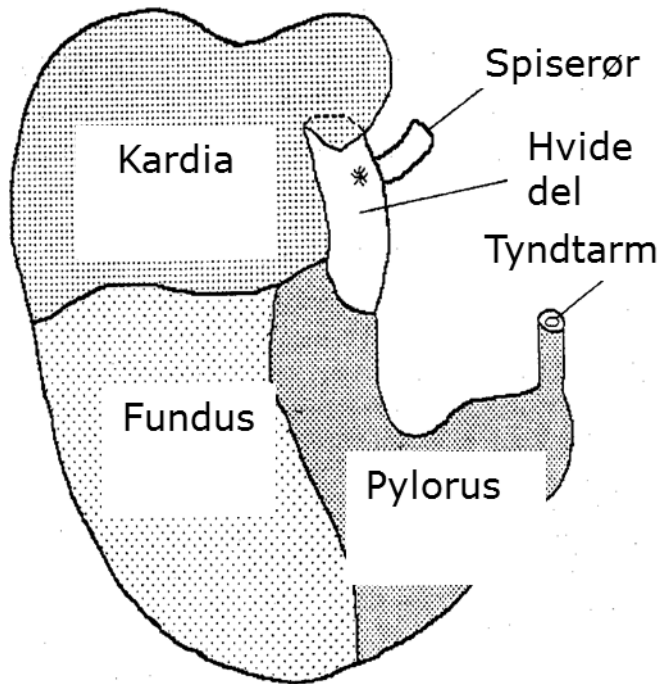
Slagtesvin (1.102 stk)

Slagtesøer (1.060 stk)

MAVENS OPBYGNING

MAVEFORANDRINGER

SAMTLIGE FODERAFPRØVNINGER:

Ingen sammenhæng mellem dødelighed og forekomsten af mavesår.

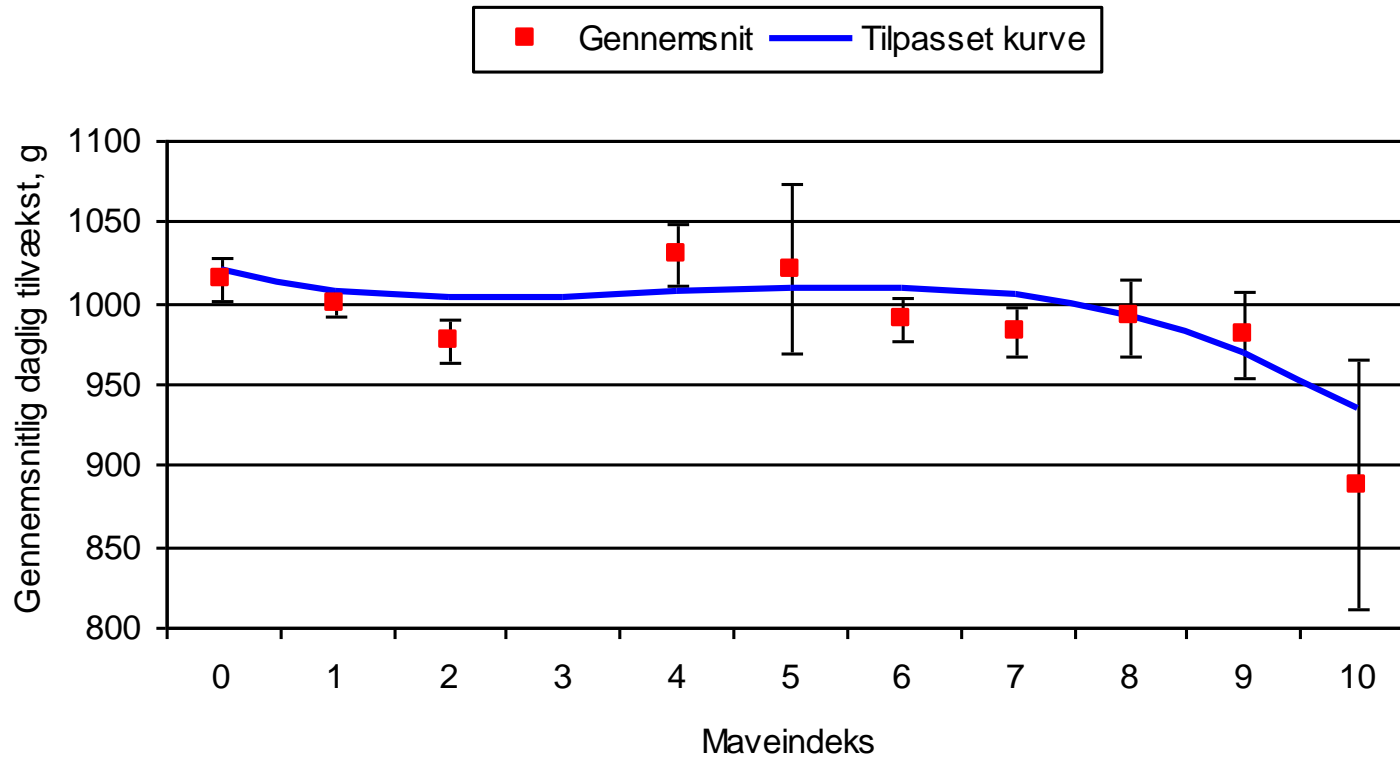

Mave-indeks 8
80-105 kg:
ADG 1,4 kg/dag
FE 2,7 kg/kg

Display No	
Ani no	5195
Tag	984000001718274
D prnt	0
<hr/>	
ESC	OK

SL. SVIN: BETYDNING FOR TILVÆKST

VSP, MEDDELELSE NR. 1013

Ingen sammenhæng mellem mavesår
og søernes foderoptag i diegivningsperioden

SØER:

- Ingen sammenhæng mellem **HØJ** eller **LAV** foderoptagelse og forekomst af mavesår
- Et **DROP** i foderoptagelsen er heller ikke en indikator for pludselig opståede mavesår

KONSISTENS AF MAVEINDHOLD

- Groft formalet melfoder

- Fint formalet pelleteret foder

HVAD ER SYNDERNE?

- RISIKOFAKTORER

Risikofaktor	Betydning	Viden
Pelleteret foder	Kæmpe stor	Ved vi meget om
Fine partikler	Stor	Ved vi meget om
Fiberindhold	Ikke så meget	Ved vi noget om

HVAD ER SYNDERNE?

- RISIKOFAKTORER

Risikofaktor	Betydning	Viden
Pelleteret foder	Kæmpe stor	Ved vi meget om
Fine partikler	Stor	Ved vi meget om
Fiberindhold	Ikke så meget	Ved vi noget om
Maveindholdets konsistens	Stor	Ved vi noget om
Maveindholdets tørstof	Stor	Tror vi
Foderportioner	Stor	Tror vi
Køn	Stor	Ved vi noget om

RESULTATER FRA ÉN BESÆTNING

- VSP-MEDD. 1043, BES. A

	Melfoder	Pelleteret foder
Daglig tilvækst, g	1.051	1.099
Foderudnyttelse, FEsv/kg	2,81	2,65
Kødprocent	60,4	60,6
Døde og udtagne, pct.	3,5	3,2

RESULTATER FRA ÉN BESÆTNING

- VSP-MEDD. 1043, BES. A

	Melfoder	Pelleteret foder
Daglig tilvækst, g	1.051	1.099
Foderudnyttelse, FEsv/kg	2,81	2,65
Kødprocent	60,4	60,6
Døde og udtagne, pct.	3,5	3,2
Pct. maver score 6-10	20,2	70,5
Pct. maver score 8-10	7,9	23,2

FODERUDNYTTELSE

A large pile of brown, cylindrical feed pellets is shown in a dark container. The pellets are densely packed and appear to be made of a natural, fibrous material. A metal rod or tool is visible on the right side, partially submerged in the pellets. The lighting is focused on the center of the pile, creating a slight shadow on the left.

Pelleteret foder: Klar vinder

MAVESUNDHED

**Groft melfoder:
Klar vinder**

MAVESUNDHED

**Expandat & korn udenom:
Flot 2. plads**

HVORFOR ER PELLETERET FODER SÅ STOR EN RISIKOFAKTOR?

- Findeler foderet yderligere – kan ikke forklare det hele
- Varmebehandles over 86 °C, ofte mere
- Udsættes for tryk

- Hvad betyder det for vandbinding, forklistring af stivelse og den ønskede ”grøddannelse” i maven?
- Det undersøgte vi i et ”spandeforsøg” med foder.
  - Hypotese: Melfoder opkvælder hurtigere/mere end pelleteret foder

500 GRAM FODER/1.500 GRAM VAND

0 MINUTTER

500 GRAM FODER/1.500 GRAM VAND

20 MINUTTER

OBSERVATIONER

- **Piller opløses hurtigt ~ 20 minutter**
- **Piller – føles som havregrød**
- **Mel – tungere og tæt, men klar vandfase**
- **Melet bundfælder meget hurtigere og pillerne holder formen i vandsøjlen**

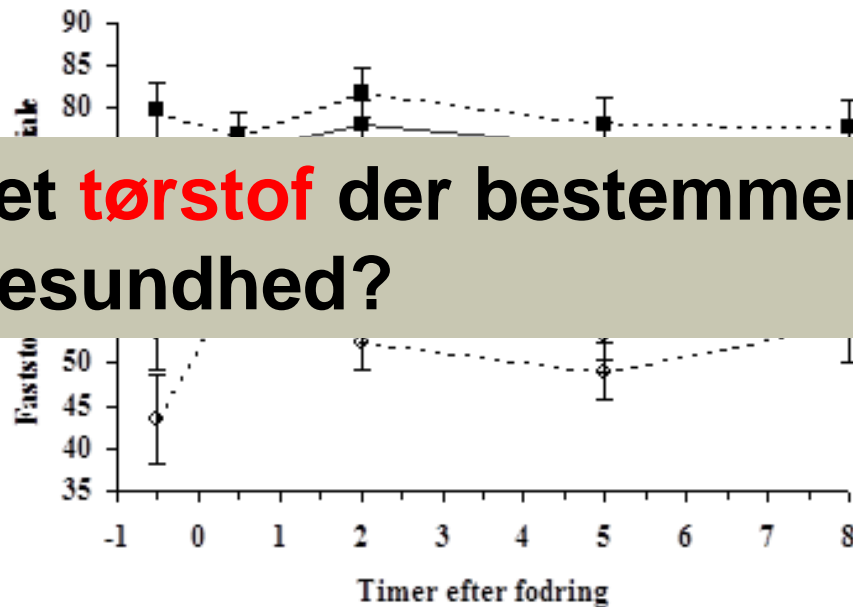
PILLER GIVER MINDRE FASTSTOF OG TØRSTOF I MAVEN

VSP-MEDD. 661 (6 GRISE/MÅLING)

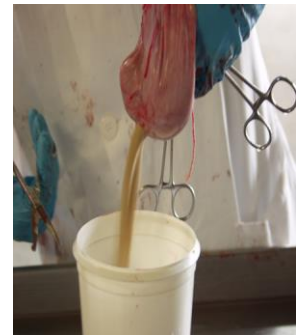

Mel - Tørstof ca. 30 %

Er det **tørstof** der bestemmer mavesundhed?

Piller Tørstof ca. 20 %

Faststof forrest og bagerst i maven hos grise fodret med piller (FP) eller mel (GM)

FORMALINGSGRAD

Formalingsgrad:

Tommelfingerregel: mindst 60% under 1 mm

Betyder lige meget i tør- og vådfoder

Fastlægges ud fra mave-USK og foderudnyttelse i den enkelte besætning

TYDELIG EFFEKT AF FORMALINGSGRAD, MEN..

- Er der bedre sammenhæng mellem mavesår og partikler under 0,5/0,35 end mavesår og partikler under 1 mm?
- Små partikler (<0,35 og 0,5 mm) beskriver ikke risikoen for mavesår bedre end den samlede andel af partikler under 1 mm
- Tilstrækkeligt at anvende en simpel sigtemetode, hvor andelen under 1 mm måles

FIBER-RÅVARER

- Byg
- Grønmel
- Havre
- Hvedeklid
- Roepiller

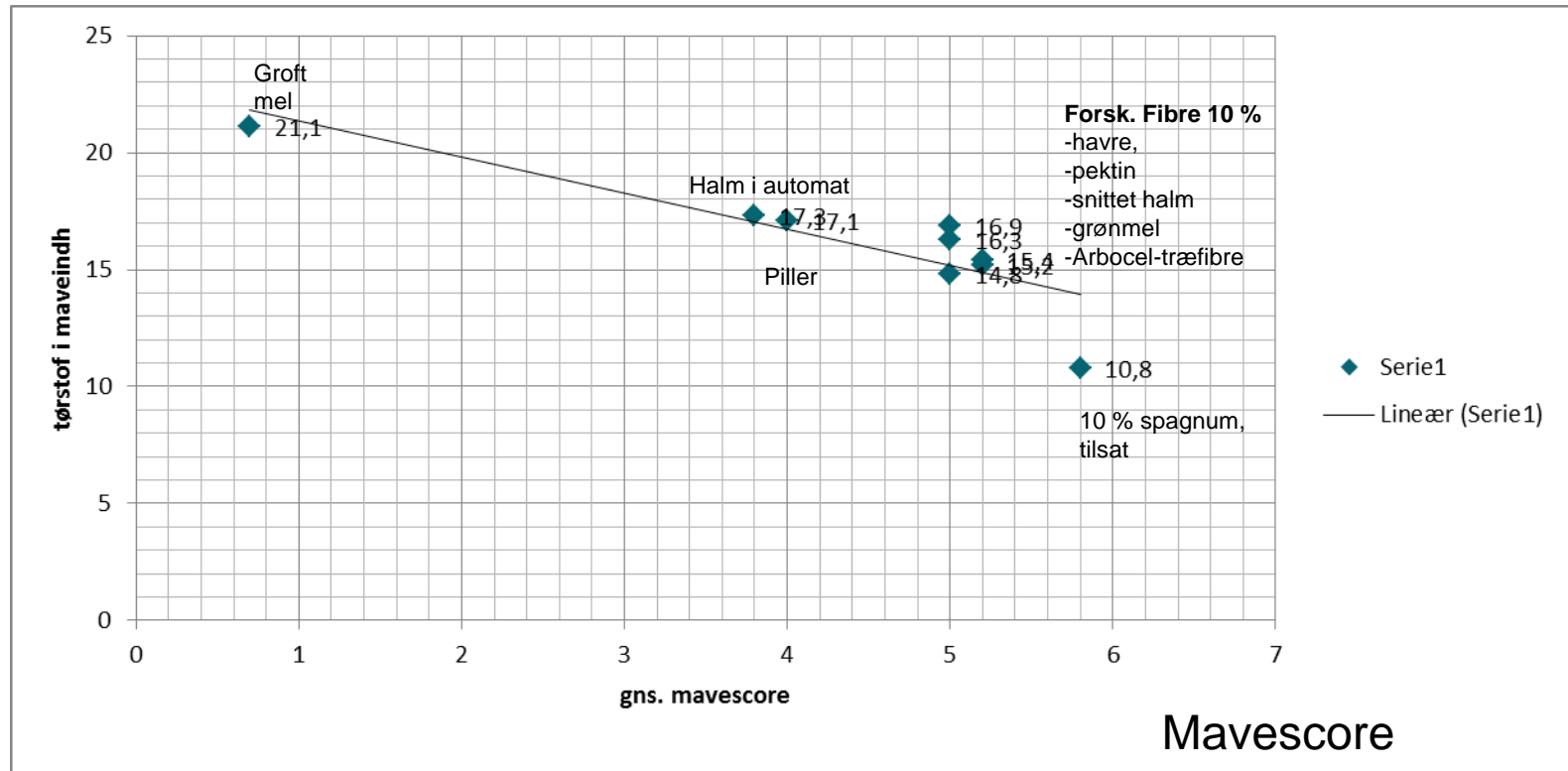

Mindre effekt af fibre end af fysisk struktur

9 BLANDINGER MED FIBRE

- CIRKA 25 GRISE PR. GRUPPE, VSP-MEDD. 760

Tørstof i maveindhold

**Wrap, ikke-snittet
100 g pr. gris pr. dag**

Mavescore	6-10	P-værdi
Wrap, %	21,9	< 0,001
Kontrol, %	87,1	

**Værktøj ved akutte
tilfælde?**

FODRINGSHYPPIGHED

LAV FODRINGSHYPPIGHED

- KAN REDUCERE FOREKOMST AF MAVESÅR

- **Undersøgelse af fodringshyppighed (Grønhøj)**
  - Ad libitum til 75 kg
  - Derefter 1 eller 2 daglige udfodringer eller ad libitum

Dyr med totalt maveindeks 6-10 (%)

Fodertype	1 daglig udfodring	2 daglige udfodringer	Ad libitum fodring
Pelleteret	41 _a	42 _a	68 _b
Melfoder	10 _{NS}	6 _{NS}	16 _{NS}

VSP-MEDD. 1014

BETYDNING AF FODRINGSHYPPIGHED

Konsistens af maveindhold, % maver

Piller

Foder-type	Ad libitum fodring	1 daglig udfodring	2 daglige udfodringer
Fast	1,5	14,0	14,6
Vælling	12,7	29,1	36,0
Vandig	85,8	57,0	49,4
Statistik	a	b	b

Mel

Foder-type	Ad libitum fodring	1 daglig udfodring	2 daglige udfodringer
Fast	6,2	47,3	56,1
Vælling	13,3	38,5	31,7
Vandig	80,5	14,3	12,2
Statistik	a	b	b

VSP-MEDD. 1014

VÅDFODER KONTRA TØRFODER

Mave-USK

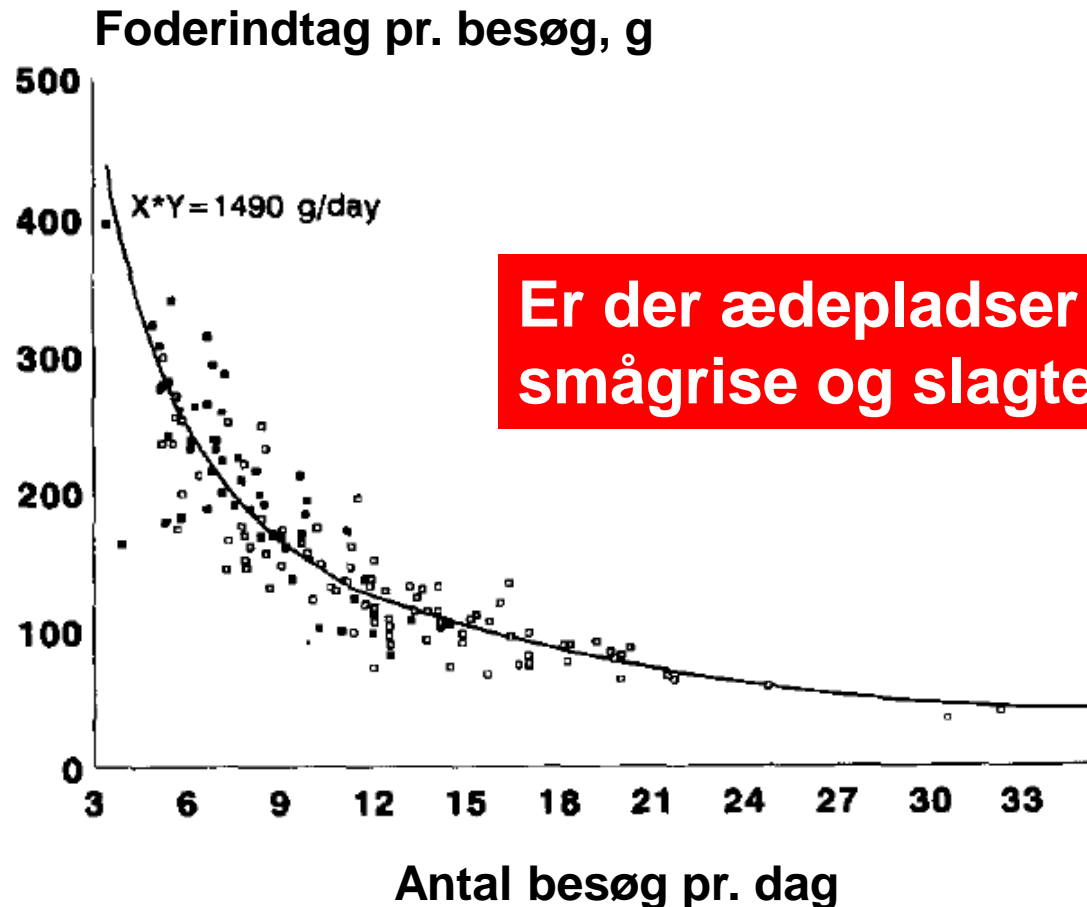
Foder/fodring	Antal maver	Indeks 6-10,%	Indeks 8-10, %
Våd, restriktivt	141	28	6
Tør, ad libitum	129	84	44

Foderets partikelfordeling, vådsigtning

Foder	< 1 mm	Mellem 1 og 2 mm	> 2 mm
Vådfoder	84	14	2
Tørfoder	86	13	1

VSP-MEDD. 1012, Bes. 2

SAMMENHÆNG MELLEM FODERINDTAG PR. BESØG OG ANTAL BESØG VED FODERAUTOMAT

Nielsen et al., (1995)

HVORFOR ER DER FORSKEL PÅ GRISE I SAMME STI MED SAMME FODER?

- Er der effekt af køn?
- Er der effekt af leveringsdag (først/midterst eller sidst)?
- Er der forskel i tørstofindhold i maven?

- 19 ens stier á 9 slagtesvin på **samme foder**

EFFEKT AF KØN PÅ MAVESÅR?

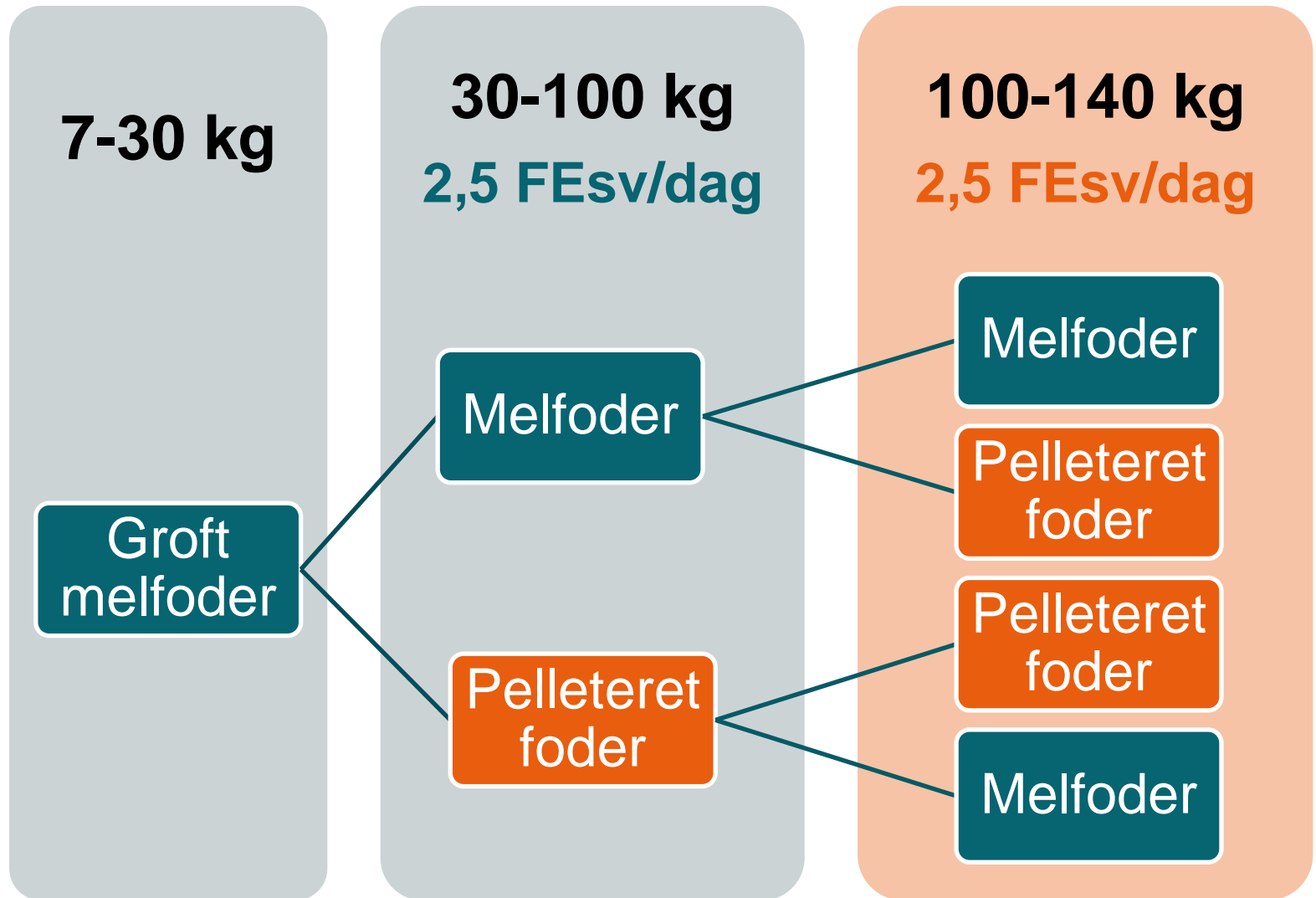
Køn	Mave-score	
	6-10	8-10
So 75 stk.	84 %	35 %
Galt 97 stk.	90 %	54 % Signifikans

EFFEKT AF LEVERINGSNUMMER PÅ MAVESÅR?

Levering	% galte	Score 6-10	Score 8-10	Tørstof i maveindhold
1	44 %	96 %	46 %	10,4 %
2	67 %	87 %	47 %	14,5 %
3	52 %	77 %	41 %	15,2 %
		Sign. forskel	Ikke sign. forskel	

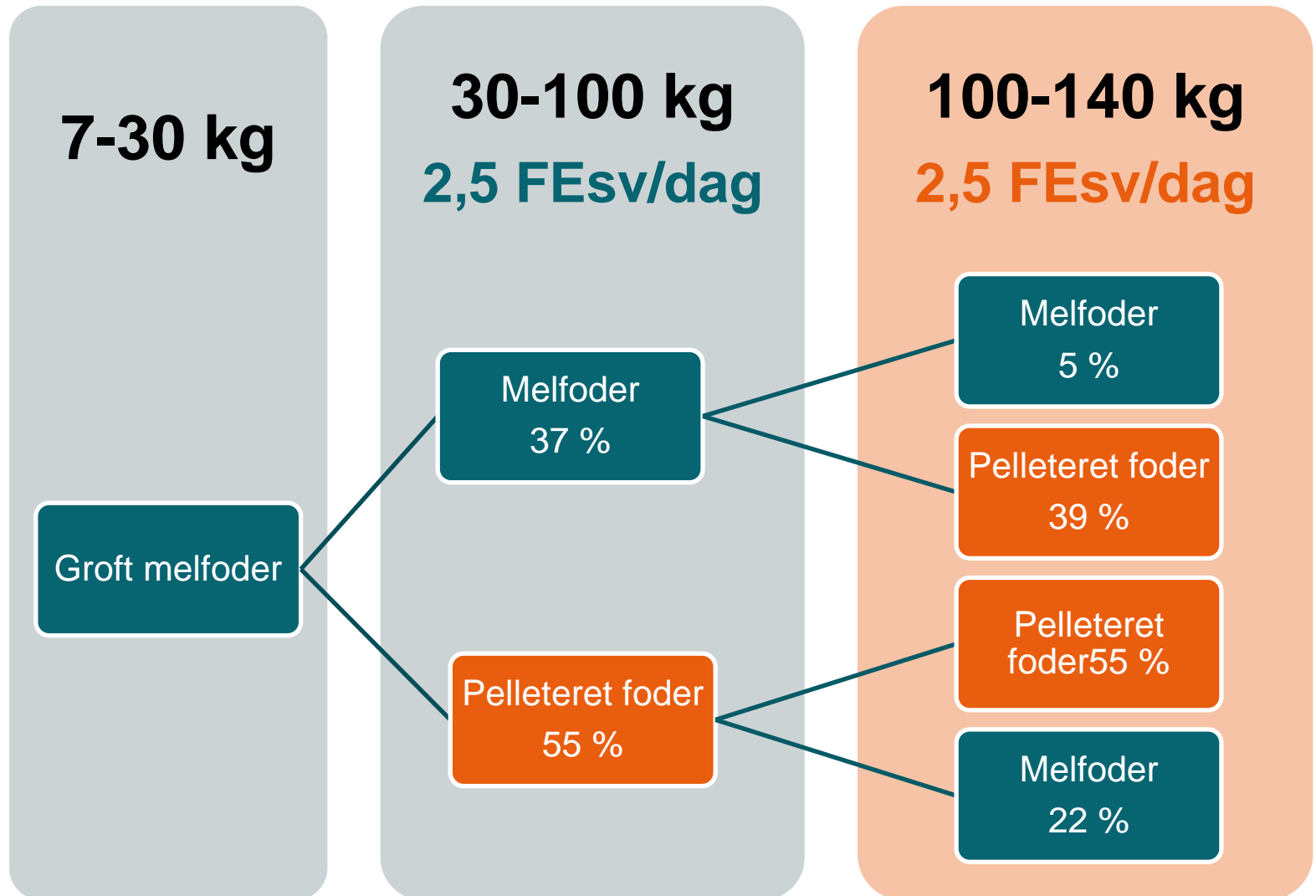
KAN MAVESUNDHEDEN REDDES?

- VED BRUG AF MELFODER

KAN MAVESUNDHEDEN REDDES?

- ANDEL MAVER MED MAVEINDEKS 6-10

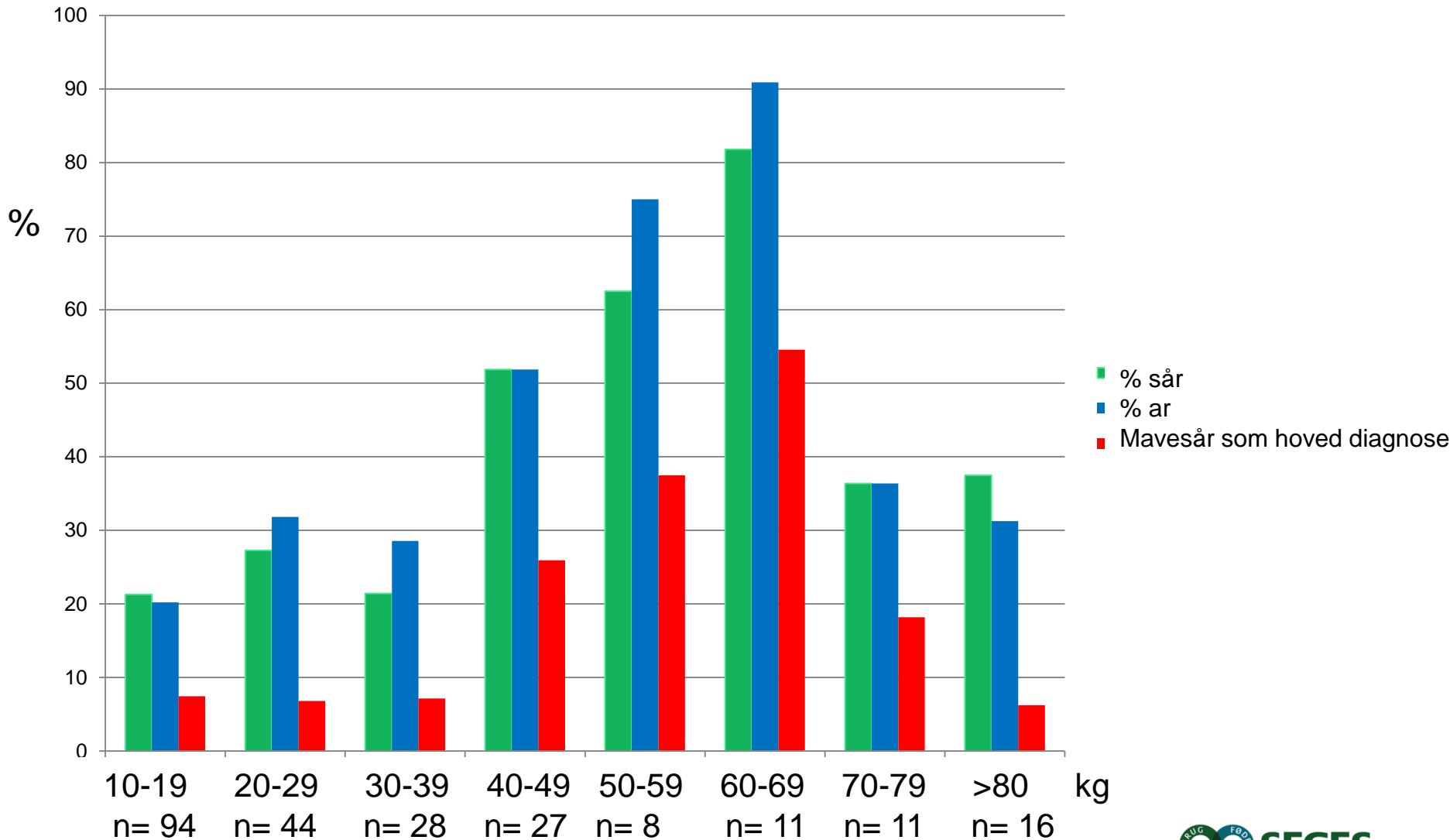
Indsendelser på laboratoriet

300 Smågrise over 10 kg og slagtesvin:

Fund og mave-score registreres systematisk.

MAVESÅR OG ALDER

PRRS (ANTISTOFFER), MAVESÅR

	% sår	% ar
PRRS negativ, n = 215	29	31
PRRS positiv, N = 21	57	62

FORELØBIGE KONKLUSIONER, SYGDOM OG MAVESÅR:

- Det tyder på, at grise med aggressive systemiske infektioner, herunder lungeinfektioner, har højere forekomst af mavesår og ar, end grise der har mere lokaliserede infektioner f.x. i tarmen eller i led.
- Det tyder på, at grise der har, eller har haft PRRS, har højere forekomst af mavesår og ar, end grise der er negative for PRRS.
- Undersøgelserne for PCV2, Lawsonia og Helicobacter er endnu ikke afsluttet.

HVAD HAR VSP GANG I?

- **Vi skal se mere på fodringshyppighed og ædepladser**
- **Hvordan kan vi påvirke tørstof i maveindhold?**
  - (og skal vi?? / foderudnyttelse)
    - **Fibre/wrap mv.**
    - **Partikelstørrelse**
    - **Pelleteringsprocesser?**
- **Koagulerer blodet for ringe (mange dør af blødende sår)**
- **Sammenhæng til sygdomme**
- **Udredning i problembesætninger med dødsfald**

BESLUTNINGSGRUNDLAG

Mindst 20 maver til USK

Laboratorie: 1.300 kr.

Dyrlægen rekvirerer

Slagtesvin:

Midt i leveringsforløbet

HANDLINGSPLAN

Foderændringer (fysisk struktur)

- Ændringer af foderstrategi
- Tildeling af fibre/wrap
- Fokus på sundhed
- Ha' også fokus på omkostninger og fodereffektivitet

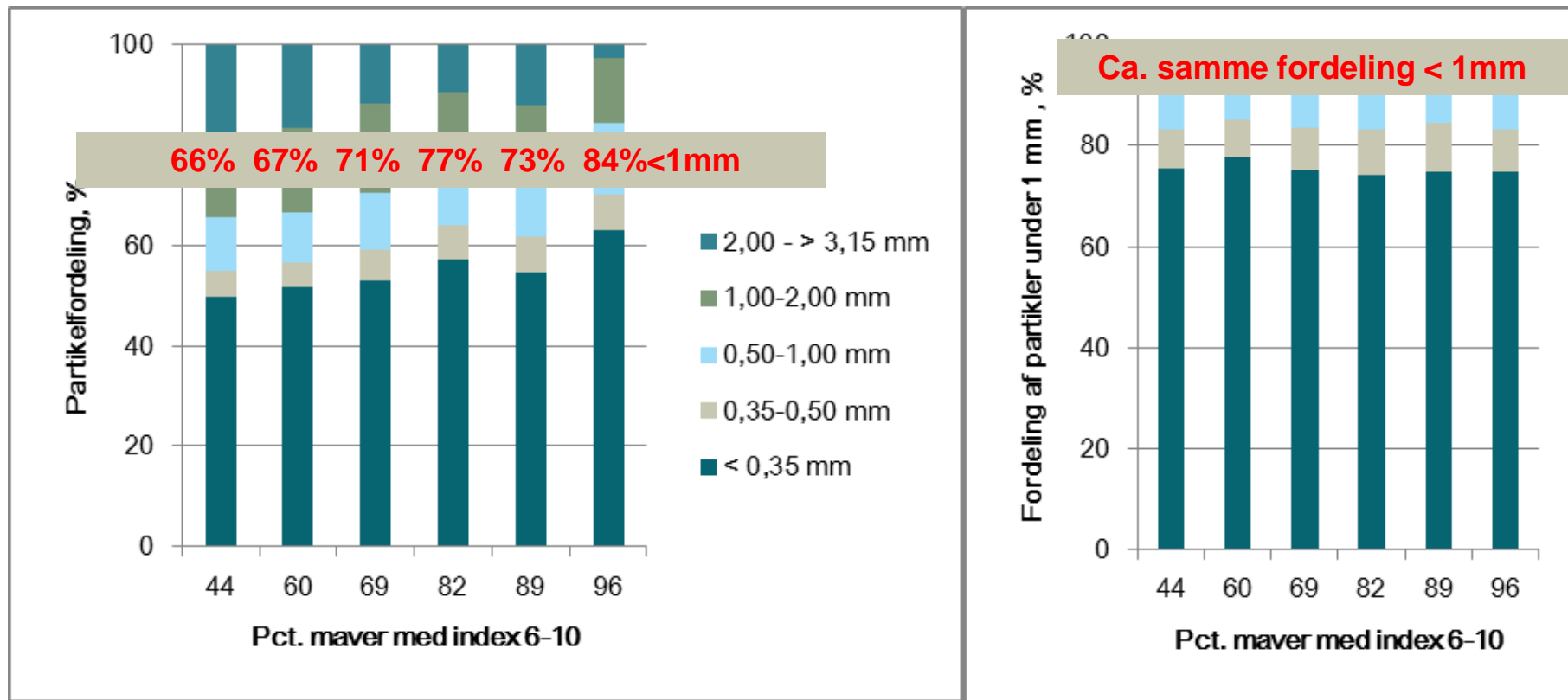
SLUT

TYDELIG EFFEKT AF FORMALINGSGRAD, MEN..

- Er der bedre sammenhæng mellem mavesår og partikler under 0,5/0,35 end mavesår og partikler under 1 mm?

MELFODER - 4 KOMMERCIELLE "MAVESÅRS- BLANDINGER OG PELLETERET FODER

Gns. af 115 maver undersøgt og 7 prøver vådsigtet (dobbelbestemmelser) pr. gruppe.

VSP-medd. 1035

	Odds Ratio	95% Konfidens interval for Odds Ratio	p-værdi
Mykoplasmaalignende forandringer i >0 % af lungen	1,10	0,72-1,71	0,639
Forandringer forenelige med ondartet lungesygge i > 0% af lungen	0,93	0,45-1,90	0,841
Brysthindear på >0 % af lungens overflade	1,64	1,05-2,53	0,027
PCV2 påvist i lunge, mavesæk eller lymfatisk væv	0,79	0,30-2,07	0,630
Færdigfoder sammenlignet med hjemmeblandet foder	6,70	3,29-13,7	< 0,0001